

Истината с прексано дълги крака

Антология девет словашки поети

Ян Бузаши (1935) | Йозеф Михалкович (1935)
Любомир Фелдек (1936) | Ян Кошка (1936)
Щефан Стражай (1940) | Ян Замбор (1947)
Игор Хохел (1953) | **Павол Яник (1956)**
Вера Прокешова (1957)

МАТОМ
София, 2000

Книгата се издава
с финансовата докрепа на СЛЮЛИЯ,
Литературен информационен център –
Братислава

© Ян Бузаши, Йозеф Михалкович, Любомир Фелдек, Ян Кошка, Щефан
Стражай, Ян Замбор, Игор Хохел, **Павол Яник**, Вера Прокешова, автори
© Димитър Стефанов, подбор и превод
© МАТОМ, София, 2000
ISBN 954-9989-05-4

Павол Яник
(1956)

Концерт

Не бой се внезапните „ох“ на оркестъра!
Тоба още не значи, че диригентът
е видял на коляното ти моята ръка.
Позволи ми да те целуна.

Знай, че страстта те вълнува в същата степен,
с която ръкопляскането смущава музиката.

Име

Само с едничък шип
превишаваш щастливата случайност.

С една-единствена капка
надминаваш блясъка.

С едно ридание
преодоляваш акварела.

Разпръскаваш цветен пращец.

Долепяме лица до твоето
като до околоцветник,
уморени от толкова стечения на обстоятелства.

От нас ще получиш име,
което ще смяташ за свое.

Словото

В начале бе слово.
А словото беше
върху хартия.
Никой не можеше да го чуе.
Слово, което може да се закрие
с длан
или с други непрозрачни неща.
Слово, което да се надипли
или да се намачка.
Слово, което чака,
докато някой го забележи.
Слово, което изпитва
чувство за малоценност.
Слово, което да не се харчи.
С една дума –
слово
върху хартия,
марак и в началото,
а значи първо.
Всъщност само написана сянка
на словото,
на онова единствено нещо,
чиято душа и тяло са общи.

Само за теб

Само за теб
през нощите
непозволено остъклявам блещукащото небе.

Само за теб
по едно и също време
паля лунатичните птици.

Само за теб
тогава
от висината спускам пламтящи души на космонавти.

Само за теб
с нощния вятър
падпалвам космически кораби от хартия.

Само за теб
в тъмното
търпеливо слушам сантименталните думи
на плодни дървета.

Само за теб
съм въпреки това
като всички.

Огледало в края на лятото

1

Ти си на крачка
от тринайсетцифровия телефонен номер
някъде на терасата
на бялата крайбрежна къща,
с тъмен загар
високо над повърхността
на водите (лазурни).

Идваш в съня ми
вече девета нощ,
загадъчна като огледало
в края на лятото.

Всеки ден пускам телевизора
с надежда,
че поне за миг ще те зърна.
Подробно следя
всичките новини по света
и непрекъснато се надявам.

Ходя по концерти и картинни галерии,
но навсякъде ми се изплъзваш.
И в библиотеките
са те преместили
в забранените фондове.

Такава е участта
на редките неща.

2

Ти си на крачка
от тринайсетцифровия телефонен номер
някъде на терасата
на бялата крайбрежна къща,
с тъмен загар
високо над повърхността
на водите (лазурни).

Идваш в съня ми
при равномерния дъх
на чакащите деца
и еднообразния звук
на автоматичната пералня,
която тъй усърдно
разпенва нашето малко домашно (лазурно) море.

Тъй заспивам
с вяра в слънчевите дни
и твоето скорошно завръщане.
Ела!
Освен децата и аз
те очаква
и купът чисто пране.

Въртене

Равномерно и бързо,
непрекъснато в кръг,
сам в себе си замечтан.
Стар непоносим вентилатор.

Мае му се главата
от дъха на пияници.
Въобразява си, че е вертолет.
Върти се.
Наблюдава.
Вижда и чува.
Повече знае от другите.

Шумно,
безцеремонно взема думата
на оратори от кафеджийски трибуни.

Мястото му отдавна е в техническия музей,
но засега попадна само в литературата.

Възпоминание

Понякога си припомням
тристакилометровото пътуване
с такси от столицата,
почти забравената командировка
заедно със съпругата
на нашия пръв космонавт.

И досега си поставям глупавия въпрос:
Какъв е скритият смисъл
на този случаен спомен?

Другите питат само
колко е струвало
и кой е платил таксито.

Не знам.

В синьото

От сутринта неуморно се хвърляме в синьото,
на което му липсва границата между водата и небето.
В синьото, в което се кръстосват плавателните пътища на рибите
с въздушните траектории на птиците.
В синьото, в което бавният ход на параходите
се пресича от блестящите корпуси на самолети.
В синьото,
в което със силата на своята воля
систематично ни хвърля обратно на пясъчния плаж
заедно с други предмети в излишък,
заедно с мъртви тела на риби, медузи и раци,
заедно с късчета водорасли,
дребни камъчета
и капачки от кока-кола,
заедно със смачканите хартийки,
затворени в бутилки от хубави питиета.

Четем все наново
и от всички страни
писмата без букви,
идеално изблени от животворното слънце,
което знае добре кому да даде или не възможност.

Четем писма без букви
и смразяващо ги разбираме.
Четем писма без букви,
оплакани от разпнените вълни,
от които произхожда животът,
звукът, цветовете и богините.
Потомките на богините днас населяват
безкрайните ривиери на целия свят.
Любителки са на голотата
и на приказните моторници, коли, плажове, апартаменти,
музика, филми
и преди всичко на приказните мъже.

При павилиончето със сладоледа
за стотен път безумно се влюбих в една от тях.
Не е важно,
но беше оная,

с която ме свързват известен брой преживявания, спомени
и няколко деца.

Влюбих се в нея напълно
и без остатък.

От павилиончето със сладоледа
едновременно ни се усмихваха голи плакатни момичета
и портрет на държавник
в бяла адмиралска униформа
на син фон,
което чудесно би могло да бъде вода или небе
и в което чудесно биха могли да се движат
атомни подводници или свръхзвукови самолети,
неоновии риви или пъстропери птици.

Цветове

Цветовете не могат да дишат
един без друг.

Любовта на цветовете е безмилостна,
безогледна, жестока.
Изгаря всичко и всички.
Любовта на цветовете е с разноси.
Струва нас всички ни твърде скъпо.

Цветовете.

Може би в тяхното съществуване
живее безсмъртието.

Не могат да живеят един без друг.
Пъстри и пищни,
великолепни и тържствени,
прославени и почетни
горди и ослепителни
цветове на униформи.

Пешеходец с абсолютно предимство

Да преживееш живота си
без кола.

Да бъдеш по-бавен от тролейбус.

Да си уморен.

Да закъсняваш.

Да не можеш да настигнеш града.

Да не успееш да догониш себе си.

Да си пешеходец.

Изцяло и без остатък.

Да се подчинявам на предписания
съвсем пренебрежително.

Дърво в първо лице единствено число

Една вечер
дървото съзна:
само по себе си си дърво.

Мисля, значи съм дърво.
Дърво, равнодушно към себе си.
Дърво, тъжно и роботоспособно.
Дърво на туй отгоре съвсем излишно.
Дърво като всяко.
Дърво, обзето от мисли.
Дърво, което умира право
и след зрелостния си изпит.
Дърво дипломирано и в запаса,
влюбено и капризно.

Тъй дървото се присънваше на дърво,
докато един ден дървото
съвсем полудя.
Дърво съвсем скапано от това.

Ода на радостта

Къде са старите стихотворения?
За какво всъщност бяха?
И кой държеше на тях?

Някъде в нас
от тях остана
бомбата със закъснител в Нюрнберг,
франкфуртското порно-кино,
кока-колата срещу Мулен Руж,
Ленин в марсилската витрина,
избледнялата картичка
на Кот д'Азур,
документите, откраднати в Рим,
непроявените снимки
на наклонената кула в Пиза,
нощта във Флоренция,
болонските педита,
гълъбите в шест сутринта
на площад „Сан Марко“,
соанираната митничарка
във влака от Виена
до Девинска Нова Вес.

Къде са старите стихотворения?
Вече никой няма да ги напише.
За никого никъде нищо не струваха.

В Европа внезапно изключиха тока.
Стана тъмно, тъй както било е
преди сътворението на света.
По памет ходим
по тавана на нашето жилище.
Децата се смеят насън.

При входа за никъде
един ден ще върнат парите
за живота, който си струваше,
макар не толкова много.

Само в смъртта няма никаква сметка.

Егзеги монументум *

Учудвам се от скромността
на новобогаташите
и на поетите.

Обичам смирието на тези,
които си правят паметници
или поне гаражи.

---

* *Издигнах паметник* (лат.) – бел. прев.

Хризантематика

В пишещата машина
и печатарските отпечатки
умират стихотворения,
в които е кипяла,
неукротима и високомерна,
синята кръв
на благородно мастило.

Приватизация на душите

Вече ни връщат
нашите собствени, национализирани
и кооперирани души.
Всекиму неговата.

Не ги разпознаваме
макар да са ни точно белязани.

Раздадени са вече.
Отсега нататък ще се учим навеки
да живеем с тях.

И те ще си отдъхнат
след дъха ни последен.

Голямото почистване

Кърпите за лице дори
ще ни надживеят.

Ризите ще напомнят за нас.

Костюмите и палтата
след нас ще останат.

Толкова неща,
по които ще пада
само прах,
в който ще се превърнем.

Някой като Бог

Аз, -
ти,
той
и още някой...

– четвърти като измерение,
пети като годишно време,
шести като чувство,
седми като континент,

осми като ден на седмицата,
девети като връх на осмоъгълник,
десети като Деветата симфония на Бетовен,
единайсети като Божия заповед,

дванайсети като играч футболен отбор,
тринайсети като апостол,
четиринайсети като петък тринайсетото число,
петнайсети като Людовик XIV,
шестнайсети като петнайсетина,
седемнайсети като шестнайсетинка нота,
осемнайсети като седемнайсети век,

трийсет и трети като зъв,
трийсет и четвърти като Христова възраст,
– безкраен като Бог
и също толкова безполов,

безпомощен като оня,
който само обича,

безболезен и значи безчувствен,

безапелационен като Бог
във свят, където няма друг Бог,
безбожен като Бог,
който няма Бог до себе си,
нищо над себе си,

бездънен като небето,

безразсъден като вятъра,
безграничен като мисъл,
безпредмтен като дух,

безименен като носител
на неизразимо име,

безнадежно безгрешен,

безцелен като вечен бегач,

бездетен като баща
на разпнат син,

безпричинен като смъртта
и тъкмо толкова без отсрочка,

безроден като Бога
на всички хора
и тем подобни същества,

безок и безлик,
безног, безрък и безкрил,
безнос и беззъб,

безопасен като пристанище
на безсмртни странници,

безплатен като обещание,

безпримерен в съвършенството,
безпризориен в собствения си дом,
безхитростен като докосване,
безпомочен като постъпка,
безсънен като нощ,
безгрижен като птица,

безутешен като истина,
безсилен като най-стария жител на света,

безуслостен като любов,
безуспешен като справедливост,

същество без цвят,
вкус
и мирис.

Ходи из космоса като без душа,
създател без родители,
господар без дом,
скитник без адрес,

открай време без работа,
от памтивека без хляб,
навеки върви без следа,

вечно мисли, без да му мисли
и винаги едно и също,

дава плодове без колебание,
ражда без причина,
без оглед на всички и всичко,

убива без изключение
– всички и всекиго,
отначало и вовеки веков,

изоставя ни без разлика
на раса, религия и убеждения,

винаги побеждава без бой,
съуди без милост,
наказва безспир
и после плаче без състрадание
за разлятото майчино мляко
на непорочната дева,
която му е дарила сина,
за да може той да го предаде
злонаморено и обстойно да го разпнат
с ръцете на своя богоизбран народ,

тъй все владее света безнаказано,
некритикуем деспот,

непрекъснато върши нещо без отдих
и знае всичко, макар и без сваяст,

моли се на себе си той без души,
приема сам себе си безусловно,

оставя се откровено да го призовават
блажено насън, без в себе си да се съмнява,

тъй непрестанно съди без свидетели,
без цел и без посока,
без изход,

целият извън себе си,
без глава,
без пети,
без сърце,
без капка кръв,

без всичко.

Да го спасим,
докато е време.

Може би и нас
ни чака съдбата му –
жестока
към всички творци,
надживени от собственото си дело.

Съдържание

Павол Яник (1956)

Концерт	/4
Име	/5
Словото	/6
Само за теб	/7
Огледало в края на лятото	/8
Въртене	/10
Възпоминание	/11
В синьото	/12
Цветове	/14
Пешеходец с абсолютно предимство	/15
Дърво в първо лице единствено число	/16
Ода на радостта	/17
Егзеги монументум	/18
Хризантематика	/19
Приватизация на душите	/20
Голямото почистване	/21
Някой като Бог	/22

Истината с прексано дълги крака

Антология девет словашки поети

Ян Бузаши (1935), Йозеф Михалкович (1935), Любомир Фелдек (1936),
Ян Кошка (1936), Щефан Стражай (1940), Ян Замбор (1947),
Игор Хохел (1953), **Павол Яник (1956)**, Вера Прокешова (1957)

Първо издание
Димитър Стефанов, подбор и превод
Издател-редактор Стефан Бачватов
Коректор Радка Цтойкова
Формат 16/60/90
Печатни коли 14
Издателство „МАТОМ“, София, 2000

ISBN 954-9989-05-4

Печатница ANGO BOY
Тел.: /02/ 981 06 12